

Öğrenme (Kalıtsal Miras)

Aşağıda, yaşam içindeki çeşitli “öğrenme bağlamları”na örnekler verilmektedir. Bunlar çeşitlendirilebilirse ve yaşamın neredeyse bütünüyle “öğrenme”den ibaret olduğu somut biçimde gösterilebilirse, “okul yoluyla öğretme”ye dayalı eğitim yerine, “okul ve okul dışı ortamlarda öğrenme” yoluyla eğitimin ne büyük bir imkânlar kapısını açabileceği ortaya çıkacaktır.

Bu denli çok sayıda öğrenme'nin, 6-18 yaşları arasındaki okul çağımızın sadece %10'unu (evet yanlış okumadınız sadece yüzde on) oluşturan zaman diliminde, hem de bizim dışımızdaki birilerinin (öğretmen) bizim adımıza bu işi yapmasıyla mümkün olmayacağı daha iyi görülebiliyor mu? Bizlere öğretilen, ihtiyaçlarımızın bize ancak başkalarınınca öğretilbileceği, kendi kendimize öğrenemeyeceğimizdir. Okullarda öğrenmeyi öğrenme denilen şey de yine öğretmen tarafından “öğretilen”lerin boşluklarının doldurulmasıyla sınırlıdır.

“Eğitim şart” deyimi ile kastedilen de, karada-havada-denizde her türlü sorunun ancak ve yalnız “öğretme” yoluyla çözülebileceğidir.

Trafik kazaları, birileri o insanlara nasıl kaza yapmayacağı öğretilmediği için olmaktadır. Depremde yıkılan çürük binalar müteahhitlere nasıl ev yapılacağı, belediye yetkililerine usulsüz ruhsatın nasıl verilmeyeceği, ustalara demirin nasıl büküleceği, içinde oturanların jip mi sağlamlık denetimi mi tercihinin nasıl yapılacağı öğretilmediği için meydana gelmektedir.

Belediyeler, birileri onlara önceliklere göre paranın nasıl harcanacağını öğretmediği için saçma işler yapmaktadır. Velhasıl her ne sorun varsa bize o sorunun nasıl çözüleceği öğretilmediği için olmaktadır.

Bunların tümü yanlıştır, zırvadır ve saçmadır.

Bu kadar çok şeyi kimse kimseye öğretemez. Ayrıca kimseye de isteğinin dışında bir şeyler öğretilemez. Eğer öğretilme yoluyla bir şeylerin yapıldığı sanılıyorsa o sadece korkudan dolayı yapılyordur.

Nitekim öğrenciler dünya ekseninin niçin eğik olduğunu, üçgen iç açıları toplamının niçin 180 derece olmayacağını, sıfırla bölmenin niçin olmayacağını, ikinci dereceden bir eğrinin türevinin ne demek olup ne işlere yaradığını merak ettikleri için değil sınav korkusundan “öğrenmiş gibi” yapmaktadırlar. İnanmayanlar çocuklarına sorup en küçük bir fikirleri olmadığını görebilirler. Bu sarmalı kırabilmeli, bu öğretilme bağımlılığından kendimizi ve gelecek nesilleri koruyabilmeliyiz. Toplumda sigara, alkol ve uyuşturucu bağımlılığından ürkenler bu endişelerinde haklıdır ama öğretilme bağımlılığı bunlardan daha da kötüdür. Eğer bir gün, uyuşturucu ve öğretilme bağımlılığı arasında bir tercih yapılacak olsa duraksamadan uyuşturucu bağımlılığı seçilmelidir.

O halde, yaşamımızı başkalarının bize öğrettiği, öğretmeye razı olduğu, nelere ihtiyacımız olduğunu bizim adımıza tahmin ettiklerine bağımlı olarak değil, kendi özgür tercihlerimize göre yaşamak istiyorsak, adına “öğrenme devrimi” diyebileceğimiz bu paradigma

dönüşümünü becerebilmeliyiz. Tüm anne ve babalar, öğretmenler, idareciler, politikacılar, bürokratlar bunu farketmeli, bir toplumun varlığını sürdürebilmesinin ancak ve yalnız öğrenebilmesiyle mümkün olabileceğini farketmelidir. Öğretileme bağımlısı toplumlar aslında yoktur, onlar başkalarının esiridirler, başkaları istediği kadar ve istediği sürece yaşıyor “gibi” yaparlar.

Aşağıda, sadece zihinleri tahrik etmek için örnekler verilmiştir. Tabii ki yaşam bunların tanımladığından çok çok daha geniştir. İşte birkaç örnek:

Kendini korumayı öğrenme:

- Gaspçıdan, hırsızdan
- Depremden
- Mafyadan
- Trafik teröristlerinden
- Sokak kazalarından
- Aldatılmaktan (ticarete, alış-verişte, evlilikte, astlarınca, üstlerince, çalıştırdıklarınca, patronunca, vaatlerde bulunanlarca vd)
- Sağlığını korumayı
  - Beslenme yoluyla:
    - Uygun kiloda kalabilmeyi
    - Yararlı ve zararlı yiyecekleri belirlemeyi, bulabilmeyi, uygunsuz yiyeceklerden korunabilmeyi
  - Bedenin ihtiyaçlarını karşılama yoluyla:
    - Egzersiz yapmanın esaslarını öğrenerek
    - Yaşam biçiminin değiştiremez koşullarıyla bedenin ihtiyaçlarını uzlaştırmayı öğrenerek
  - Sağlığını korumaya yardımcı olabilecekleri bilme yoluyla:
    - İyi doktoru, iyi hastaneyi nasıl bulacağını öğrenerek
    - Bunların kötülerinin iyilerinden nasıl ayırıldığını öğrenerek
- İş varsa işini kaybetmekten
- İş yoksa gelir yetmezliğinden:
  - İş bulma yöntemlerini öğrenerek
  - Zaman satmayı öğrenerek
  - Çevresindeki ihtiyaçları görebilmeyi öğrenerek
  - Gereksiz giderlerini azaltmayı öğrenerek
  - Ek gelir yaratma yollarını öğrenerek
- Zamanını heba edenlerden (randevusuna geç kalarak, uzun konuşup yazarak vd)
- Zihinsel temizliğini (kendi ideoloji ve inançlarını benimsetmeye çalışanlardan, bizim yerimize düşünenlerden, reklamı beyin yıkama sananlardan, zihinsel virüs - <http://www.tinaztitiz.com/yazi.php?id=484> bulaştırıcılardan vd)
- Amaç belirsizliğinden
- Kızgınlıkların kendisine zarar vermesinden:
  - Yararlanılacak bir yan bularak
  - Sakinleştirici yöntemleri öğrenerek

Başkalarının akıllarından yararlanmayı öğrenme:

- Öğrenme Çemberleri yoluyla
- Mentor edinme yoluyla
- Ortak akıl üretme teknikleri yoluyla
- Doğru soru sorma tekniği yoluyla

Biyolojik öğrenme:

- Spor yoluyla
  - Kaslarının belirli hareketleri öğrenmesi
  - Metabolizmasının, çalışma hızını öğrenmesi
  - Kalp atışlarının ihtiyaca göre artıp azalmayı öğrenmesi
- Aşılansarak hastalıklardan korunmayı

İçe dönük öğrenme:

- Kendini mağdur hissetmemeyi
- Kendi doğrularından sıyrılıp açık hale gelebilmeyi
- Kendini değiştirebilmeyi (<http://www.tinaztitiz.com/yazi.php?id=650>) ya da "bildiğini" uygulayabilmeyi -ki öğrenme budur-

Dışa dönük öğrenme:

- Evlilikte uyum sağlamayı
- Şehir kültürüne uyabilmeyi
- Yapısına uygun olmayanlarla birlikte çalışabilmeyi, işbirliği yapabilmeyi

Yeni bir beceriyi öğrenme:

- Yeni becerinin "belirleyici" ve "türev" gereksinimlerini
- Bu beceriyi oluşturan öz-becerileri (core skills) bulabilmeyi
- Bu kavramı bilen "öğrenme yardımcıları" nı bulabilmeyi

Öğrenebilirliğini ve yaratıcılığını bozmasına izin vermeden okul'da başarılı olabilmeyi öğrenme:

- Ezberlemeden belleme yoluyla
- Dersi derste öğrenmenin yollarını bularak
- Türkçe dersinin tüm diğerlerinin belirleyicisi olduğunun bilincine vararak ve bu amaçla, dilini kullanmayı okul dışında da bir ilgi alanı haline getirerek
- Hızlı okuma becerisi kazanarak
- Ders içeriklerinin kritik %10'larını koklama becerisini edinerek
- Ders akışını kendi öğrenme stili ve akışına göre etkilemeyi öğrenerek
- Zamanında doğru sorular sorarak kritik bilgileri öğrenerek
- Az ve akıllı çalışma yöntemleri yoluyla

- Öğrenme Stili'ni öğrenerek (<http://www.kigep.org.tr> adresinde “site haritası”, onun içinde “testler” ve onun içinde de “Öğrenme Stili Testi”ni bulabilirsiniz)
- Çoklu Zeka Profili'ni öğrenerek (yine KiGeP testleri içinde bulabilirsiniz)
- Bir konunun özü öğrenilmezse sınav başarısının ancak çok sayıda egzersiz yapıp ezberleyerek elde edilebileceğini, bunun da hiçbir işe yaramaz bir şey olduğunu tam olarak idrak ederek
- Çevrenizdekilerin sürekli olarak eğitim sisteminden yakınmalarının size de etki yaparak zihinsel bir red ortamı yaratmasına izin vermeyerek.